

Мулк Раџ Ананд

ЦВЕТИЋ

Стајао је на углу Силвер Стрита и Комершал Роуда, близу Индијског клуба помораца. Леђима наслоњен на зид, стиснуо је очи као да се заклања од бљеска Сунца. Али, Сунце није ни допирало до тих мрачних уличица источног дела Лондона, и поред тога што је пролеће рано започело те године и облаци се, на опште изненађење, већ неколико дана нису појављивали на небу. А он је, у ствари, напола зажмурио зато што се претварао да не посматра кућу преко пута које је стајао.

Сви су већ били приметили чудно понашање овог старца и питали се шта му је – чак и индијски поморци и торбари, који су навикли да у својој земљи виђају испоснике, лудакe који буље у Сунце или певуше сами за себе, просјакe и разноврзне друге који по цео дан стоје или седе у најчуднијим положајима. „У шта то гледате, Баба¹ Арђун Синг?” упитао би га понеко од њих на путу од своје учерице до Клуба или оближњег ресторана. Али, једини старчев одговор био би смешак, прикривен густим белим брковима који су падали на још гушћу белу браду. Или би промрмљао нешто што је звучало истовремено као по-

¹ *Баба* је реч која се користи испред властитих имена у обраћању старијим особама, да би се исказало поштовање.

здрав на језику Сика² *Сайи Сри Акал* и као део монолога који је водио сам са собом.

Енглези који су становали у тој улици, иако већ навикнути на разноразне странце чудног изгледа и другу обојену братију, Индијце, Кинезе, Црнце, у почетку једноставно нису обраћали пажњу на њега. Али, када су видели да он већ данима непомично стоји на потпуно истом месту, и то увек када се они враћају кући, почели су да га гледају са неповерењем. Затим су, приметивши да нешто мрмља сам себи, дошли на помисао да је слабоуман или чак луд. Жене су говориле да се најезе кад га виде како стоји тамо, а нарочито по мраку.

Једино су га деца прихватала, јер је почео сваког дана да им даје по карамелу, а малој Џени по две карамеле... Звали су га *Дега Мраз*. А када им је рекао да се зове Арђун Синг, променили су му име у погрдно *Луди Јанко*.

Особа којој је највише сметало свакодневно присуство Арђуна Синга на том истом месту била је госпођа Роув, чија се кућа налазила тачно преко пута угла на којем је стари Сик имао обичај да стоји. У почетку јој није сметао, јер је навикла на те Индијце који су често стајали у групама и ћеретали на свом неразумљивом језику. Али, стални поглед на сенку овог човека, који је стајао тамо по неколико сати сваког дана, а понекад и по цео дан, непрестано зурећи у врата њене куће, почео је да јој улива осећање несигурности. Није се више усуђивала да остави улазна врата отворена како би мало свежег ваздуха ушло у кућу, иако је тих дана било веома топло, јер се плашила да он не уђе и не опљачка их. У граду је било све више крађа. Пре само неколико дана лопов је разбио излог посластичарнице госпођице Вилмот и однео све колаче. А пошто су сви знали да овај *обојени човек* иде у радњу госпођице Вилмот много чешће него остали *обојени*, наравно да је сумња пала на њега. Иако је био стар, због огромне седе браде нико није могао тачно да му одреди године. То је увек тешко код тих људи са Истока. Због тога није чак више смела ни да се ујутру облачи у спаваћој соби, као што је то раније радила, јер је, иако он тако рано још није стајао на углу, осећала да сваког тренутка може да се појави и смести се преко пута куће, а танке чипкане завесе нису биле баш нека заштита.

Госпођа Роув је намеравала да то исприча мужу, како би он нешто учинио да се ова непријатна ситуација прекине. Али, баш то поподне је видела како се деца окупљају око старца и како он сваком де-

² *Сики* су народ који живи у држави Пенџаб, после стицања независности подељеној између Пакистана и Индије, а обичај мушкараца Сика је да никада не секу косу, браду и бркове, већ их замотане у плетеницу носе испод турбана, по чему се увек могу препознати у односу на остале Индијце.

тету даје по бомбону, а њеној ћеркици Џени две бомбоне, и онда је помислила да не треба више да брине, јер је он можда потпуно безопасан човек.

Међутим, једног дана срце јој се следило када га је видела како прилази осмогодишњој Џени, узима је у наручје и држи је тако, говорећи јој нешто на свом рђавом енглеском језику. Чула је приче о скитницама које кољу малу децу пошто их намаме слаткишима. Такође су, пре рата, многе девојчице нестале из тог краја града, отете и одведене ко зна где. Никад се не зна шта хоће ти обојени људи – они су тако чудни и недокучиви. Изашла је из куће и повикала на Арђуна Синга: „Остави моје дете на миру! И немој више никада да се усудиш да је додирнеш!”

Арђун Синг је није одмах разумео. Мислио је да се жена љути што он дете зове *ивеџић* од миља. Затим је, када је видео како му се претећи приближава, схватио да је бесна на њега. А бујица речи које је љутито сипала када је отргла дете из његовог наручја и гурнула га у страну, показала му је да она не жели да он ту стоји.

После тога, Арђун Синг је избегавао да стоји на свом уобичајеном месту, већ је чекао свој *ивеџић* испред школе у време када се завршавала поподневна настава. Џени је била прилично повучена када је стари Сик први пут поздравио испред школе, зато што се плашила мајке и њених претњи да више не сме да разговара са тим човеком, нити да му се приближи. Али, управо тада су се деца поделила на две групе и почела да се гађају циглама, камењем и сличним предметима, а мала Џени је била у групи ближеј школској капији, која је извлачила дебљи крај. У том тренутку, Арђун Синг је руком дао знак победничкој групи и упутио се према деци, машући платненим новчаником као да шаргарепом мами крдо магараца. Звезкање новчића је као нека магија привукло вође обеју група, тако да није било потребно ни да се маше белом заставом ни да се објави примирје. И тако је мала Џени била намамљена у мрежу старог Арђуна Синга упркос мајчиној забрани, јер је њој дао два пенија, а осталој деци по новчић од једног или пола пенија. Затим је узео у наручје, загледао се у њене плаве очи и прђасти носић, заголицао је испод браде и помиловао по смеђој коси када је спустио на улицу мало даље од куће.

Када је вест о обновљеном пријатељству између тог индијског страшила и њене ћерке процурила до госпође Роув, преко објашњења која јој је Џени муцајући давала на питање откуд јој сваког дана, кад се врати из школе, по два пенија у џепу, настао је прави пакао. Госпођа Роув је отишла право код директора школе, који је, поносан што може да покаже своју моћ, позвао полицију и пренео им све о том сумњивом створу који се мува око школе.

Полицајци који су били на дужности у тој улици почели су да терају старог Сика са места на коме је стајао испред школе сваки пут кад

би га тамо видели. Иако им се чинило да старац није неки злочинац и мислили су да је сигурно луд или бар мало скренуо, *наређења су наређења* и морали су да обављају своју дужност.

Арђун Синг се сада преместио мало даље, а ближе Клубу помо-раца. Мада одатле није имао баш тако добар поглед на кућу мале Цени, полицајци нису могли да се буне што стоји тамо, јер је у близини био Клуб у коме су се окупљали Индијци. Како је девојчица, намамљена неком новом врстом слатких индијских колача, често одлазила до ту да поприча са својим старим пријатељем, неко време није било никаквих сметњи.

Али, госпођа Роув је сазнала за то лукавство и, осетивши да је већ на измаку нерава, све испричала мужу. Господин Роув, зидар и физички радник, знао је за само један начин да се среди ствар када су *џе црње* у питању. И тако је једнога дана после посла отишао до старог Арђуна Синга и сручио му у лице бујицу таквих псовки какве би могао да изговори само човек његовог кова.

Ипак, није могао до краја да спроведе намеру, али то није била његова кривица. Увек све покваре те проклете жене које се свуда мешају, а никад не знају шта стварно желе. Тако је и његова жена, видевши га како претећи прилази *Сџаром Дабру*, изјурила из куће, дигла узбуну и спречила га да премлати *џроклеџоџ црњу*. И што је још горе, осрамотила га је пред тим Индијцем, кога је узела за руку, повела га право у гостињску собу њихове куће и дала му шољу чаја. Па шта се то дешава? Намрштено је гледала мужа и послужила му чај тек после свих осталих. Па зашто је онда уопште правила галаму, кад Цени сад сме да седи поред тог Индијца и пије чај са њим?

Берт Роув је протрљао очи и почео да размишља о Пегином чудном понашању. А када је стари Индијац отишао, повикао је: „Зашто си ми се, дођавола, жалила на ту црну животињу, а сад га позиваш на чај?!”

„Могао си да га удариш да те ја нисам спречила, а онда би те ухапсили због убиства”, одговорила је госпођа Роув. „Уосталом, шта је тај човек скривио па да га удариш? Он је само давао слаткише и новчиће нашој Цени. Наравно да не желим да Цени стекне навiku да узима ствари од непознатих људи, али *Сџари Дабар* изгледа као фини чика. Има дивне зубе. И стално се тако лепо смеје...”

„Да, да, да... како си ти проклето чудно створење”, промуцао је господин Роув, запрепашћен изненадном променом понашања своје жене. „Сваки час окрећеш други лист, како оно кажу!”

Међутим, после овог догађаја госпођа Роув се више није плашила када би у близини куће спазила Индијца. Уместо тога, његова стално присутна сенка, која јој је раније уливала разне страхове, дозивала привиђења ужасних џунгли, пуних тигрова, змијурина и трговаца бе-

лим робљем, постала је људско биће са бисерно белим зубима и благим осмехом, још помало чудно, јер је говорио сам са собом, али сада присно. Муж је упозоравао да мало припази. Али, у њој се појавило нешто ново што је пресудило против здравог разума, а то је била слика ње саме као девојчице од три године, када је добила лутку од некога обученог у Деда Мраза, а била је сувише стидљива да га пољуби, иако је мајка наговарала...

Сада се пријатељство између старог Арђуна Синга и мале Џени још више продубило. У Сиковим тужним очима појавио се неки сјај и престао је да наглас разговара сам са собом, на шта су сви одахнули, а чак је почео и да обилази наоколо продајући своју робу, што већ месецима готово да није радио. А Џени је тако узбуђено очекивала да му јаше на леђима, да добије слаткише и чује приче којима ју је Арђун Синг обасипао, да је стално гњавила мајку причајући јој о *индијском чики*, цело јутро све док не би кренула у школу, а затим и када би се вратила кући. Није јој се допадало то што је упорно хтео да лови неке бубице по њеној коси, али осим тога, он је за њу био најдивније створење на свету. И то у толикој мери да је чак и своје школске другове гњавила причајући им како се лепо забављају њих двоје, а оној деци која су хтела да слушају препричавала је причу о Јумбу, старом слону, чију су жену и бебу одвели ловци и који је затим, патећи што је тако усамљен у дунгли, залутао и допао у руке власника неког циркуса, који га је одвео у Енглеску, причу коју јој је *индијски чика* често причао. И по цео дан се осећала као *ивејиић*, како ју је он звао, његов рубин, вила, принцеза. Због тих својих прича и занимљивости о *Инђији* постала је средиште дечије пажње, најважнија девојчица у суседству. Међутим, то идилично пријатељство било је донекле помрачено када су другари мале Џени пренели својим мајкама и очевима доживљаје те срећне девојчице. Јер, суседи су већ почели да препричавају какве се то скандалозне ствари дешавају у кући породице Роув, још онда када су видели како госпођа Роув уводи тог *црног човека* у своју дневну собу после оне сцене испред *клуба шог црње*. А сада, када су чули измењене верзије прича о Јумбу, слону, о необичним песмама које је тај *црни човек* певушио малој Џени и о разним чудима црне магије, наравно да су постали завидни.

Али, ни госпођа Роув уопште није заостајала за својим суседима у вештини сипања погрда, а нарочито пошто би попила коју чашу пива у оближњој крчми. А сада је већ почела да сматра Арђуна Синга за свој род рођени, готово као што је прихватала и кактус који јој је зет Дик, морнар, донео са пута по тропским крајевима. Пријатељству је, као и биљкама, потребно мало освежења с времена на време да би се одржало у животу, али топлини односа са Арђуном Сингом, као и животу кактуса, није било потребно пуно неге да би напредовали.

И тако су се ускоро говоркања о *чудним догађањима* у кући госпође Роув претворила у низ најдивнијих митова и легенди који су се икада чули у целом источном делу Лондона, прича које су биле тако чаробне као оне о пуњеним птицама, тропским шеширима, ножевима, мачевима и другим егзотичним и занимљивим предметима што су као украсни венци висили изнад бара у крчми. Међу становницима тог дела града завладала је неуобичајена слога, готово као да је тих неколико дана њихов живот био обавијен пријатним сном, помало забавним и обливеним бљеском жарког летњег Сунца.

Међутим, нема сна из кога се човек не буди. А овај сан није дуго потрајао.

Баш као што неки изненадни, неочекивани и тајанствени догађај измени заплет сваке од прича *Хилваду и једне ноћи*, тако је дошло и до чудног, сабласног прекида у до тада већ устаљеној причи о пријатељству између Арђуна Синга и мале Цени.

Једнога дана, крајем лета, јунак ове приче, Арђун Синг, трговац ситном робом, поморац, Деда Мраз, луди Јанко, Дабар, црни човек, мађионичар, нестао је. Ускоро је празнина створена његовим одсуством постала исто тако уобичајена као што је била и сенка његовог непрестаног присуства. Тако су многи људи почели да одбацују митове и легенде изаткане око њега као чисте измишљотине, иако су га у ствари познавали главом и брадом. Ти људи су живели од дана до дана, и прихватили су живот када је био добар, а лако су заборављали, јер је било много тога што је било боље заборавити, а време брзо пролази...

Само још једна ситница се десила мало касније, она је урезала Арђуна Синга у памћење свих људи у суседству. И тај догађај је баш лично на старог Сика, тако тихог, озбиљног, нежног, а опет пуног топлине у тој својој ненаметљивости. Једног зимског јутра стигао је пакет са адресом „*Цветић*, Сребрна улица број 10”. У њему је био свилени сари, пар златних минђуша, мало сушеног воћа и посетница Арђуна Синга, на којој је нешто било записано на његовом језику. Господин Роув је замолио једног Сика да му одгонетне те хијероглифе, чије је значење било: „За мој мали Цветић”.

Од онда, када с времена на време господин или госпођа Роув сретну неког Индијца, или када се сами Индијци окупе недељом, увек се спомене име Арђуна Синга. И готово увек неко постави ово исто питање: Зашто је он звао Цени *Цветић*, када је пронашао толико много вашки у њеној коси?

Из збирке *Тракијор и богиња жиџа и друге приче*